

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobkyně: **G. G.**, zast. Mgr. Ing. Janem Procházkou, LL.M. eur., advokátem, se sídlem Karolinská 654/2, Praha 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 3. 2017, č. j. OAM-156/LE-BE02-BE04-2016, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 10. 2018, č. j. 29 Az 30/2017 - 41,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků řízení **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Rozhodnutím ze dne 27. 3. 2017, č. j. OAM-156/LE-BE02-BE04-2016, žalovaný neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný shrnul tvrzení žalobkyně, že se narodila v roce X na U., po prvním rozvodu se i se dvěma dětmi v roce 1988 přestěhovala do Lotyšska, kde se podruhé vdala, přičemž ztratila ukrajinské státní občanství, avšak nenabyla žádné nové. Po druhém rozvodu v roce 2000 žalobkyně odcestovala do České republiky, kde v roce 2001 neúspěšně požádala o azyl. Po krádeži v obchodě v roce 2012 byla žalobkyně vyhoštěna z České republiky na dobu 5 let. Ani poté však z České republiky neodcestovala, dál zde pracovala a prokazovala se povolením k trvalému pobytu; policie zjistila její přítomnost na území až v lednu roku 2016, kdy jí zbýval ještě rok správního vyhoštění. Žalobkyně se dle vlastního vyjádření domnívala, že v České republice může nadále pobývat na lotyšský doklad „neobčana“. V říjnu roku 2016 žalobkyně opětovně požádala o azyl, a to s odůvodněním, že obydlí v Lotyšsku zanechala manželovi, na Ukrajině jí již zemřeli rodiče, v obou těchto zemích už nikoho nemá, zatímco v České republice mají trvalý pobyt její sestry a syn, nemá kam jít, nemá doklady a chce legalizovat svůj pobyt na území České republiky. Žalobkyně vyloučila, že by měla problémy se státními orgány, policií, soudy nebo armádou své země. Jediný problém měla se získáním dokladů potřebných k cestě na Ukrajinu. Sdělila, že nebyla politicky či veřejně aktivní. Při seznámení s podklady řízení žalobkyně dodala, že jí její specifický status neumožňuje v Lotyšsku pracovat, že se nachází ve špatném zdravotním stavu, nemá se kam vrátit, její manžel již prodal byt v Lotyšsku, Ukrajina ji nevpustila ani na pohřeb rodičů, umí číst, umí jazyk a její rodina žije v České republice.

[2] Žalovaný si vyžádal informace o dodržování lidských práv v Lotyšsku za rok 2015 a o postavení tzv. „neobčanů“ a uzavřel, že žalobkyně v zemi svého posledního trvalého pobytu, tj. v Lotyšsku, nebyla pronásledována podle § 12 písm. a) zákona o azylu a nemůže pocítovat důvodné obavy z návratu do Lotyšska podle § 12 písm. b) téhož zákona. Žalobkyně má možnost i nadále pobývat na území Lotyšska na základě specifického statusu „neobčana“, který jí vedle legálního pobytu zaručuje i možnost pracovního uplatnění, zapojení do sociálního a zdravotního zabezpečení a dalších aspektů běžného života. Osoby v postavení žalobkyně v Lotyšsku nejsou vystaveny žádnému pronásledování. K tvrzením žalobkyně žalovaný uvedl, že snaha o legalizaci pobytu v České republice není azylově relevantním důvodem a lze ji naplnit prostřednictvím jiných právních institutů. Azylově relevantní není ani tvrzení žalobkyně, že nemá, kam by se vrátila, protože její manžel již prodal jejich lotyšský byt. Za uprchlíka totiž nelze považovat osobu jen proto, že je v ekonomické nouzi. V této souvislosti žalovaný zmínil, že podle zjištěných informací žalobkyni nic nebrání, aby v Lotyšsku získala zaměstnání, vyjma několika specifických pracovních pozicí. Žalovaný také konstatoval, že žalobkyně byla z území České republiky vyhoštěna již opakovaně, nikdy však tato rozhodnutí nerespektovala, přičemž je zjevné, že tak činila vědomě a že žádost o azyl podala toliko ve snaze legalizovat svůj pobyt.

[3] Vzhledem k tomu, že žalovaný v řízení nezjistil, že by některý z rodinných příslušníků žalobkyně získal v České republice azyl, konstatoval, že nebyly naplněny podmínky pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny podle § 13 zákona o azylu. Žalovaný se zaměřil na rodinnou, sociální a ekonomickou situaci žalobkyně, přičemž přihlédl i k jejímu věku a zdravotnímu stavu. Žalobkyně sice tvrdila, že má potíže s tlakem, s bolestmi kyčle a páteře, avšak nedoložila žádné lékařské zprávy, které by tato tvrzení potvrzovala. Žalovaný si v této souvislosti vyžádal zprávu zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra, ze které vyplývá, že tvrzené skutečnosti nebrání návratu žalobkyně do Lotyšska. Žalobkyně ostatně neuvedla, že by se jí v Lotyšsku nedostávalo potřebné zdravotní péče. Vzhledem k uvedeným zjištěním žalovaný neshledal důvody zvláštního zřetele hodné k udělení azylu z humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu. Žalovaný v posuzovaném případě nezjistil ani žádné okolnosti, z nichž by bylo možné dovodit, že žalobkyni hrozí v případě návratu do Lotyšska nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu, a neudělil jí proto ani doplňkovou ochranu. Vzhledem k tomu, že žádnému z příbuzných žalobkyně v České republice nebyla udělena doplňková ochrana, žalovaný neudělil žalobkyni ani doplňkovou ochranu podle § 14b zákona o azylu.

[4] Rozsudkem ze dne 22. 10. 2018, č. j. 29 Az 30/2017 - 41, Krajský soud v Hradci Králové zamítl žalobu proti uvedenému rozhodnutí žalovaného. V odůvodnění rozsudku soud rekapituloval skutková zjištění žalovaného i relevantní právní úpravu a konstatoval, že žalobní námitky směřují toliko proti neudělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, neboť rozhodnutí žalovaného podle žalobkyně porušuje mezinárodní závazky České republiky ve vztahu k ochraně jejího práva na soukromý a rodinný život. Soud konstatoval, že žalovaný správně posuzoval splnění azylových podmínek vůči Lotyšsku, neboť se jedná o poslední zemi, ve které měla žalobkyně trvalý pobyt. Žalovaný podle soudu od zahájení řízení přistupoval k žalobkyni jako k osobě bez státního občanství a zabezpečil si podklady k jejímu specifickému postavení. Soud se ztotožnil s hodnocením věci žalovaným, přičemž konstatoval, že žalobkyně přišla o pobytové oprávnění na území České republiky vlastní vinou v důsledku kriminálního jednání, a její námitky ohledně soukromého a rodinného života proto nemohou být důvodné.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

pokračování

[5] Proti uvedenému rozsudku podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost. V ní namítla, že žalovaný i krajský soud postupovali v rozporu s § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu. K rozporu mezi žalobou napadeným rozhodnutím a mezinárodními závazky České republiky se žalovaný vyjádřil toliko tvrzením, že „*případně vycestování výše uvedené žadatelky po posouzení informací o zemi jejího posledního trvalého bydliště, Lotyšska, a skutečností sdělených žadatelkou nepředstavuje ani rozpor s mezinárodními závazky České republiky.*“ Takové odůvodnění však stěžovatelka označila za nepřekoumatelné, neboť vůbec není zřejmé, z jakých úvah vychází. Stěžovatelka žalovanému vytkla, že věnoval značnou pozornost otázce jejího pronásledování, kterou však vůbec nezminila, a naopak otázce, kterou nadnesla, tj. zasažení jejího soukromého a rodinného života, se nevěnoval prakticky vůbec. Stěžovatelka by přitom v případě návratu do Lotyšska byla zasažena jak v právu na rodinný život, neboť v České republice žijí její rodinní příslušníci a sama není schopna obstarat si prostředky k obživě, tak i v právu na soukromý život, neboť v České republice je trvale usazena a k Lotyšsku již nemá žádné vazby. Krajský soud se podle stěžovatelky s těmito argumenty dostatečně nevypořádal. Stěžovatelka s odkazem na § 8 písm. d) zákona o azylu a § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, uvedla, že žádost o mezinárodní ochranu podala i kvůli své apatridě, přičemž o této žádosti bylo třeba rozhodnout z hlediska Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti. Žalovaný ani tyto námitky nevypořádal, čímž rovněž založil nepřekoumatelnost svého rozhodnutí. Ani v tomto ohledu přitom krajský soud své závěry dostatečně nevysvětlil. Vzhledem k uvedeným námitkám stěžovatelka navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti setrval na svém rozhodnutí a navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, popřípadě, aby ji zamítl pro nedůvodnost.

III. Posouzení kasační stížnosti

[7] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších (dále jen „s. ř. s.“), zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, kasační stížnost přesahuje vlastní zájmy stěžovatele v následujících typových případech:

- kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu;
- kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně;
- kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně;
- kasační stížnost je dále přijatelná, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní pochybení se v konkrétním případě může jednat tehdy, pokud krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu;

popřípadě krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[8] Nejvyšší správní soud neshledal, že by se Krajský soud v Hradci Králové dopustil zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky, nebo že by se při rozhodování věci jakkoliv odchýlil od ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu, a založil tak důvod přijatelnosti kasační stížnosti.

[9] V rozsudku ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 - 71, Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že „[z] důvodu § 119a odst. 2 zákona o pobytu cizinců vyplývá, že právě toto ustanovení primárně chrání práva cizince na soukromý a rodinný život vyplývající z čl. 8 Úmluvy, nikoliv ustanovení § 179 odst. 2 písm. d) zákona o pobytu cizinců, které upravuje důvod znemožňující vycestování cizince pro rozpor takového vycestování s mezinárodními závazky ČR, ani jemu svou dikcí odpovídající ustanovení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, upravující obdobně formulovaný důvod udělení doplňkové ochrany, neboť je zřejmé, že obvykle právě jen dlouhodobý zákaz pobytu na území ČR může v některých případech dosáhnout intenzity nepřiměřeného zásahu do soukromého a rodinného života, který si cizinec za dobu svého pobytu na území ČR vytvořil. Přípustnou míru zásahu do práva stěžovatele na soukromý a rodinný život na území ČR tak nebylo na místě zkoumat v rámci řízení dle zákona o azylu, nýbrž tuto otázku bylo v daném případě třeba zkoumat a také byla příslušným správním orgánem zkoumána v rámci řízení o správním vyhoštění stěžovatele dle § 118 a násl. zákona o pobytu cizinců. Při posuzování důvodů znemožňujících vycestování cizince by byl výjimkou z výše uvedených závěrů pouze případ, kdy by si stěžovatel vytvořil na území ČR takové rodinné či případně osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do tohoto rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR.“

[10] V rozsudku ze dne 11. 3. 2015, č. j. 3 Azs 256/2014 - 27, v návaznosti na naposledy citovaný rozsudek Nejvyšší správní soud uvedl, že „[s]ituace, kdy je manželka i dítě prakticky odkázáno na péči stěžovatele nepochybně může svou mimořádností odpovídat případu, kdy by již nutnost pouhého vycestování z České republiky mohla být nepřiměřeným zásahem do jeho soukromého a rodinného života.“

[11] V usnesení ze dne 27. 9. 2016, č. j. 6 Azs 166/2016 - 28, Nejvyšší správní soud uvedl, že „[...] k legalizaci pobytu cizince nemůže sloužit procedura v režimu zákona o azylu, neboť ten poskytuje ochranu především cizincům, kteří jsou v zemi původu vystaveni (nebo jim hrozí) pronásledování či vážné újmě ve smyslu tohoto zákona.“

[12] Z citované judikatury je zřejmé, že důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu by mohla být i skutečnost, že by již pouhým vycestováním z České republiky došlo k nepřiměřenému zásahu do soukromého a rodinného života stěžovatelky. Ta však nic takového v průběhu řízení netvrdila a toliko zmínila, že pobývá na území České republiky již delší dobu, žije zde i její sestry a dospělý syn a v jiné zemi nemá zázemí, do kterého by se vrátila. Z žádného z těchto tvrzení však ani náznakem nevyplývá, že by její soukromý a rodinný život mohl být nepřiměřeně zasažen již pouhým vycestováním, respektive krátkodobým odloučením, a že by tak existoval důvod pro udělení doplňkové ochrany. Za této situace se žalovaný podle Nejvyššího správního soudu vypořádal s otázkou naplnění důvodu doplňkové ochrany podle § 14 odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu zcela dostatečně, když na deváté straně odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí uvedl, že z tvrzení stěžovatelky nevyplývá, že by jejím návratem do Lotyšska mohlo dojít k porušení mezinárodních závazků České republiky. Stručnost odůvodnění žalovaného v tomto případě odpovídá irelevanci žalobkyní uvedených tvrzení, a nelze jej proto považovat za nepřezkoumatelné ani nezákonné. Vzhledem k tomu, že krajský soud dospěl ke stejnému závěru o právní bezvýznamnosti

pokračování

stěžovatelkou uváděných tvrzení, Nejvyšší správní soud neshledal žádné pochybení ani v jeho závěrech.

[13] Nejvyšší správní soud neshledal přijatelnou ani námitku, že se žalovaný v rozporu s § 8 písm. d) zákona o azylu, respektive s § 68 odst. 3 správního řádu nezabýval skutečností, že stěžovatelka žádala o mezinárodní ochranu i z důvodu, že nemá žádnou státní příslušnost a že krajský soud postup žalovaného nesprávně akceptoval. Žalovaný podle Nejvyššího správního soudu v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí vymezil a zohlednil skutečnost, že stěžovatelka je osobou bez státní příslušnosti, přičemž vysvětlil a ze správního spisu doložil, že i v tomto postavení má v Lotyšsku jako tzv. „neobčanka“ oprávnění k trvalému pobytu a řadu dalších práv, čímž řádně zohlednil i význam této skutečnosti k naplnění podmínek doplňkové ochrany, neboť *a contrario* z § 14a odst. 1 zákona o azylu vyplývá, že osobu bez státního občanství lze navrátit do státu jejího posledního trvalého bydliště. Přestože stěžovatelka nemá státní příslušnost, může pobývat na území Lotyšska a není závislá na mezinárodní ochraně České republiky. Vzhledem k uvedeným závěrům nebylo třeba, aby se žalovaný k této otázce vyjadřoval obsáhleji, a krajský soud nikterak nepochybil, když se s nimi ztotožnil.

[14] Nejvyšší správní soud se neztotožnil ani s tvrzením stěžovatelky, že žalovaný měl na základě § 8 písm. d) zákona o azylu zvláštní povinnost rozhodnout v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu o postavení stěžovatelky z hlediska Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti. Jak již stěžovatelce vysvětlil krajský soud, ustanovení, kterého se dovolává, upravuje toliko věcnou působnost k rozhodování o žádostech podaných podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti, a v posuzované věci tak nemá žádný význam.

IV. Závěr

[15] Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájem stěžovatelky, proto ji shledal nepřijatelnou a podle § 104a s. ř. s. ji odmítl.

[16] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud za použití ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť kasační stížnost byla odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. února 2019

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu